

AHMED-i KESREVÎ

(bk. KESREVÎ, Seyyid Ahmed).

AHMED KUDSİ EFENDİ Topbaşzâde Şeyh Ahmed Kudsi
(ö. 1889)

Son devir âlim ve mutasavvıfı.

BİBLİYOGRAFYA :

Ahmed Kudsi Efendi, *Peygamberimiz ve Ashâbı* (trc. Mustafa Ayyıldız), İstanbul 1985, Mukaddime; *Hediyyetü'l-ârifîn*, I, 193; *Osmanlı Müellifleri*, I, 250; *Kehhâle, Mu'cemü'l-mü'el-lifîn*, II, 51.

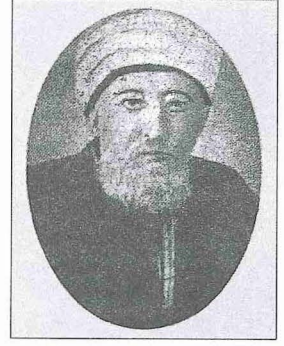

İSMAİL L. ÇAKAN

AHMED LUTFİ EFENDİ

(1817-1907)

Osmanlı vak'anüvisi ve şairi.

Ahmed
Lutfi
Efendi

Babasının adı Mustafa'dır. Konya'nın Kadınhanı ilçesinde doğdu. Tahsilini memleketinde tamamladıktan sonra Mekke'ye gitti. Mekke müftüsü Seyyid Muhammed b. Hüseyin el-Kutbî'den fıkıh, hadis ve tefsir, Seyyid Muhammed b. Ali es-Senûsî'den de hadis ve tasavvuf dersleri aldı. Daha sonra memleketine dönerek Konya'ya yerleşti. Tedris ve irşadla meşgul oldu. Yetmiş yaşlarında iken Konya'da vefat etti ve Mevlânâ Türbesi haziresine defnedildi.

Ahmed Kudsi Efendi, Hâlidîyye tarikatı şeyhlerinden Bozkırlı Memiş Efendi'nin halifesidir. *Hidâyetü'l-mürtâb fi fezâ' ilî'l-aşhab* (İstanbul 1292) adlı Arapça bir eseri vardır. Muhtelif kaynaklardan seçilmiş nakillerden oluşan ve yirmi fasıldan meydana gelen eser, sahâbîler hakkındaki yanlış düşünce ve değerlendirmeleri tashiî etmek maksadıyla, sahâbe ile ilgili hadislerden deliller getirilerek yazılmış olup konuya ait Sünnî anlayışı ortaya koymaktadır. *Hidâyetü'l-mürtâb* ilk defa Elmalılı Mahmud Bedreddin Yazır tarafından Türkçe'ye tercüme edilmiş ancak bu tercüme basılmamıştır. Eserin Mustafa Ayyıldız tarafından yapılan tercümesi *Peygamberimiz ve Ashabı* adıyla yayımlanmıştır (İstanbul 1985). Diğer eserleri ise kaybolmuştur.

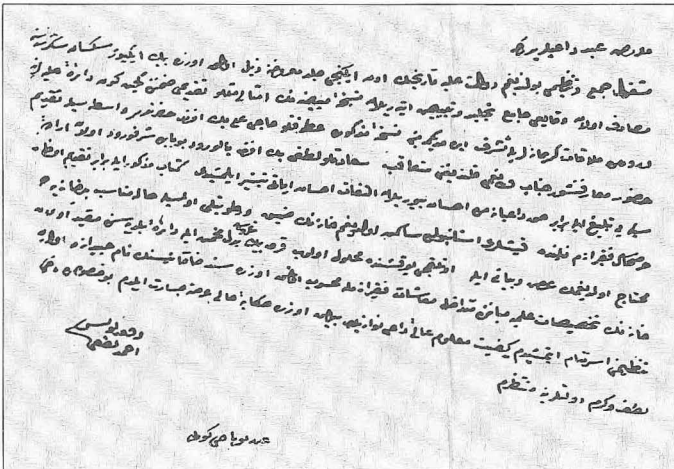
İstanbul'da doğdu. Babası nalıncı esnafına mensup Mehmed Ağa'dır. İlk tahsilinden sonra Mühendishâne-i Berîrî-i Hümâyün'a girdiyse de kısa sürede buradan ayrılarak Amcazâde Hüseyin Paşa Medresesi'ne devam etmeye başladı; böylece ilmiye mesleğine intisap etmiş oldu. 1837'de huzur dersleri*nde bulundu ve aynı zamanda Takvimhane mukabeleciliğine getirildi. Ardından Sadâret Mektûbî Kalemî'ne tayin edildi. Sadâret Mektûbî mümeyyizliğiyle birlikte Farsça mütercimliği de yaptı. Nisan 1845'te İmar Meclisi seyyar kâti-bi olarak Vidin ve Niş taraflarında bulundu. İmar Meclisi'nin lağvedilmesi üzerine İstanbul'a dönerek zaptiye başkâti-bi oldu. 1848'de geçici olarak vergi tahsili için Filibe'ye gönderildi. Dokuz ay sonra İstanbul'a dönünce tekrar Anadolu eyaleti teftiş kâtipliği ile taşraya çıktı.

Ahmed Lutfi Efendi 1852-1865 yılları arasında Takvimhane musahhihliği, Tıbbiye Meclisi âzalığı, Tıbbiye Mektebi Türkçe hocalığı ve Matbuat nâzirliği görevlerinde bulundu. Bu sırada İstanbul'da yapılan nüfus sayımına katılarak Boğaziçi'nde Yeniköy'den Kilyos'a kadar uzanan sahanın tahririni yaptı. Meclis-i Maârif âzası iken 1866'da vak'anüvisli-

ğe getirildi. Bir süre sonra kendisine İstanbul kadılığı pâyesi, ardından Anadolu kazaskerliği pâyesi verildi. 15 Ocak 1888'de Rumeli kazaskeri oldu. Normal hizmet süresini (müddet-i örfiyye) tamamladıktan sonra Şûrâ-yı Devlet âzalığı ile birlikte vak'anüvislik hizmetini de sürdürdü. 18 Mart 1907'de vefat etti. Kabri Aksaray'da Sofular Camii haziresindedir. Osmanlı vak'anüvisleri arasında bu görevde en çok kalan Ahmed Lutfi Efendi, Arap ve Fars edebiyatına da vâkıf olup Mevlevî tarikatına mensuptu.

Eserleri. Ahmed Lutfi Efendi'nin en önemli eseri, *Târih-i Cevdet*'e zeyl olarak yazdığı tarihidir. Eserde 1241-1296 (1825-1879) yılları arasında cereyan eden olaylar anlatılmaktadır. *Lutfi Târihi* adıyla şöhret bulan eser, *Takvîm-i Vekâyi'* ve bazı resmî belgelerden istifade edilerek sade ve resmî bir üslûpla kaleme alınmıştır. Eserin yurt içi ve yurt dışındaki çeşitli kütüphanelerde yazma nüshaları vardır. Müellif eserinin on beş cildini II. Abdülhamid'e takdim etmiş, bunlardan ancak ilk yedi cildini yayımlayabilmiştir (1290-1306). VIII. cilt halefi Abdurrahman Şeref tarafından bazı ilâvelerle (1328), IX, X, XI ve XII. ciltler ise Münir Aktepe tarafından neşredilmiştir (İstanbul 1984; Ankara 1988; Ankara 1989). XIII. (İÜ Ktp., TY, nr. 4812), XIV. (TTK Ktp., nr. Y 531/6) ve XV. (TTK Ktp., nr. Y 531/7) ciltler yazma halindedir. XVI. cilt ise eksik ve müsvedde halinde olup Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi'nde (nr. 1346) bulunmaktadır.

Ahmed Lutfi Efendi'nin şiirleriyle şiir formunda bazı tarihî bilgileri ihtiva eden eseri, *Dıvân-ı Vak'anüvisi Ahmed Lutfi* adıyla yayımlanmıştır (İstanbul 1302). Müellif ayrıca *Ta'limü'l-mü'te'allim* isimli eseri bazı ilâveler yaparak *Tefhîmü'l-muallim* adıyla Türkçe'ye çevirmiş ve Âsım Efendi tarafından Arapça'dan Türkçeye tercüme edilen

Ahmed
Lutfi-
Efendi'nin
kendisine
kişilik
bir ev
temin
edilmesi
hususundaki
arızası
(TTK Ktp.,
nr. Y 531/7, s. 173)